

HEEMKUNDEKRING

De Heerlijkheid Oirschot

NIEUWSBRIEF Februari 2023 Voorwoord

In het boek Erfgoed van de Brabanders, verleden met een toekomst, uit 2014, wordt het raadhuis van Oirschot ernstig onrecht aan gedaan. Op pagina 122 staat letterlijk: “Het zogenoemde Oude Raadhuis van Oirschot uit 1513 was aanvankelijk een markthal voor de handel in boter, eieren en kippen, pas in de achttiende eeuw ging de dorpsraad er vergaderen”. En vervolgens wordt het raadhuis van Klundert uit 1620 gepresenteerd als het oudste raadhuis van Brabant.

De schrijvers van dit soort boeken, meer ‘compilaties’ van historische feiten, maken zich wel vaker schuldig aan haastige conclusies die onvoldoende zijn onderbouwd door onderzoek. En daarom: ere wie ere toekomt. De regenten van Oirschot (schepenen, gezworenen, raadsheren, achtmannen, kerkmeesters, heilige geestmeesters en de naburen der vrijheid van Oirschot) gaven in 1513 opdracht voor het bouwen van een “*nieuwe raithuys, schoen, verheven van stenen ende hout*”. In het bestek wordt gesproken over een *fouten* (gewelf) *omme vleesch eyer, boter, hoender ende andere waere dairinne te vercoepen, men enen cleynten woenhuys dairae te doen maken*. Mogelijk heeft dat geleid tot de foute conclusie in het boek, maar uit schepenprotocollen blijkt overduidelijk dat het raadhuis wel degelijk als zetel van het gemeentebestuur in gebruik was. Zo maakt Andries Peters van de Laeck op 1 december 1551 (tussen 8 en 9 uur voormiddag) op het raadhuis zijn testament op in het bijzijn van de schepenen, en worden op het raadhuis de afkondigingen gedaan van openbare verkopen. En in 1608 is sprake van een vergadering van beëdigde functionarissen in het raadhuis.

Het raadhuis van 's-Hertogenbosch was ontstaan uit een kluwen van woonhuizen aan de markt, die in de loop der eeuwen waren vervlochten tot één raadhuis. De stadsbesturen van Eindhoven en Helmond vergaderden tot in de achttiende eeuw in herbergen en armenhuizen. Het raadhuis van Oirschot is dus wel degelijk het oudste als zetel van het gemeentebestuur gebouwde pand in de meierij van 's-Hertogenbosch, en misschien van geheel Noord-Brabant.

De bouw van het raadhuis toont aan hoe zelfbewust het dorpsbestuur van Oirschot was in het begin van de zestiende eeuw. In ieder geval was Oirschot in 1513 belangrijk en kapitaalkrchtig genoeg om een groot bouwproject van gemeenschapsgeld te bekostigen waarvan we vandaag nog steeds kunnen genieten. En gelukkig is het tegenwoordig weer vrij toegankelijk voor het publiek.

Anton Neggers Voorzitter

Reminder: Donderdag 16 februari a.s. Lezing: Een galerij van Brabantse dokters

Donderdag 16 februari a.s. geeft Jan van Eyck de lezing 'Een galerij van Brabantse dokters' in Café 't Vrijthof in Oirschot.

De 500e verjaardag van Johannes Goropius Becanus, een beroemde Beekse arts/humanist, was voor Museum De Dorpsdokter in Hilvarenbeek aanleiding om in een serie van 13 portretten van Brabantse dokters de geschiedenis van de geneeskunde stapsgewijs te schilderen. Niet met alle grote ontdekkingen of met alleen maar mannen-van-naam. Nee, gewoon met Brabantse dokters die in de 16^e t/m 20^e eeuw elk hun mannetje stonden tegen de achtergrond van de medische wereld van toen, en het vertrouwen kregen van hun patiënten.

Van Goropius Becanus tot en met Harry Ruhe, de oprichter van museum De Dorpsdokter. Het gaat dan over dokters die met de legers uit Oostenrijk/Hongarije naar hier kwamen zoals de familie Raupp uit Bergeijk, De Lang uit Hilvarenbeek en Sauter uit Hooge Zwaluwe. En over Brabanders als Mr. Aert Fey uit Oirschot, Ingenhousz uit Breda en Snieders uit Turnhout, die meegroeiden met hun tijd. Of karakters als dokter Baptist, de kwartjesdokter uit Megen en Wiegersma, het geweld uit Deurne.

Kortom: langs de lijn van de kleine persoonlijke geschiedenissen valt een hoop te leren en te beleven aan een galerij van Brabantse dokters. Deze galerij met 13 portretten staat nu op de vernieuwde bovenverdieping van het museum.

Jan van Eijck, de conservator van Museum De Dorpsdokter in Hilvarenbeek doet het voor u deze avond wat uitgebreider uit de doeken. En dat kan verdraaid interessant zijn...!

De lezing vindt plaats op donderdagavond 16 februari 2023 in Café 't Vrijthof, Molenstraat 6, Oirschot en start om 20.00 uur. Voor leden van de heemkundekring is de lezing gratis. Ook andere bezoekers zijn van harte welkom tegen een vergoeding van € 5.-.

Kleine excursie op 1 april 2023

Op zaterdag 1 april organiseren we de kleine excursie, ditmaal naar het Textielmuseum in Tilburg. We zullen daar zien hoe Tilburg groot is geworden als textielstad, maar ook de speciale tentoonstelling 'Koninklijk Borduren' bezoeken. In de volgende nieuwsbrief zullen we meer informatie geven, voor nu krijgt u van ons het programma, de kosten en de wijze waarop u zich kunt aanmelden.

Vervoer

Voor zo'n korte afstand is het onnodig duur om een bus te regelen. Vandaar dat we betaald willen carpoolen. Dat gaat zo: in het bedrag dat u betaalt zit €5,- voor het vervoer. Bij het opgeven kunt u aangeven dat u chauffeur wil zijn en kringgenoten wil meenemen. Elke chauffeur krijgt na afloop van ons per inzittende (inclusief de chauffeur zelf) € 5,- overgemaakt op zijn/haar rekening, voor de kilometerkosten en voor het parkeergeld bij het museum.

Opgeven

U kunt zich opgeven via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Graag vermelden als u bereid bent chauffeur te zijn en voor hoeveel mensen u, behalve uzelf, plaats heeft. Maar uw deelname is pas definitief als u betaald heeft. Bij het opgeven graag doorgeven indien de betaling op een andere naam geschiedt dan de uwe.

De kosten

Omdat het een museum is, zijn er twee bedragen:

Voor de entree, rondleiding, ontvangst met koffie/thee en het vervoer betaalt u € 30,-

Maar als u een museumjaarkaart heeft, is voor u de entree gratis en betaalt u € 17,50.

Graag het juiste bedrag overmaken aan

Heemkundekring De Heerlijkheid Oirschot

NL 57 RABO 0133 8659 16

In de volgende nieuwsbrief volgt meer informatie over het museum.

Met vriendelijke groet,

De reiscommissie

Betty, Wim, Arthur

Herken je deze foto's?

In de collectie van onze Heemkundekring zitten veel foto's zonder beschrijving. Graag maken we gebruik van de aanwezige kennis bij onze leden om tot een goed bijschrift te komen. Dan kunnen we de foto's ook in de Beeldbank op onze website zetten.

De eerste twee foto's die we in onze vorige Nieuwsbrief toonden, leverden vijf reacties op de foto van het Landjuweel 1951 op. Het is een deel van een grotere foto en te zien waren Cees van Overdijk (van het Spooronks Handelshuis), Frans van de Wal, Cor Louwers en Cees Smetsers (oliehandelaar). Verder Jan Louwers (de bekende vendelier van het St. Sebastiaans Gilde), Dries van de Ende, Jan van Stralen en Nol Nuijens. Tot slot Piet Wagemans en Eduard Steger (burgemeester).

De foto van het interieur blijkt de Speelzaal te zijn van Instituut St. Nicolaas te Oss. Dat werd door de twee beheerders van onze fotocollectie Bas en Louis opgemerkt, die nog meer foto's van het instituut vonden. Nu is de vraag: ken je iemand uit Oirschot die op dat instituut heeft gezeten. Want hoe komen die foto's in de Heemcollectie?

Na het succes van de oproep in onze eerst Nieuwsbrief van het jaar, nu een tweede opgave. Eerst de voetbalvelden: waar lagen deze, welke straat loopt erachter, welke club of teams speelden hier? Zo te zien aan de broek van de persoon op de voorgrond is dit een foto uit de jaren dertig.

En vervolgens de kaartclub 'D'n Duim'. Uit welke periode dateert deze foto en wie zijn er afgebeeld? In welke ruimte is deze foto gemaakt en waarom is de man in het midden zo toetakeld? Of is het een aangeklede pop? We zijn heel benieuwd.

Kaartclub „ D'N DUIM " Oirschot

Laat wat van je horen via secretariaat@deheerlijkheidoirschot.nl

Hartelijk dank namens de collectiebeheerders!

Vrijwilligers gezocht

Het is al eerder gemeld in onze nieuwsbrief: uit onderzoek blijkt dat mensen die vrijwilligerswerk doen over het algemeen gelukkiger zijn dan degenen die geen vrijwilliger zijn. Dat is een goed uitgangspunt voor een vereniging die vanwege haar drukke agenda behoefte heeft aan meer 'handjes'.

Heemkundekring de Heerlijkheid Oirschot is in de afgelopen jaren wat ledenaantal betreft groter geworden. Het is een soort vicieuze cirkel: als een vereniging meer leden heeft zijn er meer actieve leden, meer actieve leden betekent meer activiteiten, en meer activiteiten betekent weer meer mensen die lid willen worden.

Om de cirkel niet te doorbreken zoeken we naar nieuwe vrijwilligers. We hebben namelijk nogal wat vacatures, zagezegd. Dus: wilt u uw (vrije) tijd zinvol besteden, hebt u een passie voor erfgoed en draagt u onze vereniging een goed hart toe, meldt u zich dan bij een van onze bestuursleden.

Voor de komende periode zoeken we in ieder geval menskracht voor de volgende klussen:

- Ons bestuurslid Charles zal tijdens de jaarvergadering aftreden en stelt zich niet herkiesbaar. Hij blijft gelukkig wel beschikbaar als vrijwilliger, maar zijn vertrek levert een openstaande plek in het bestuur. Geïnteresseerd?

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de voorzitter (tel. 06 50242030).

- Het project Huizen en hun bewoners nadert de uitvoeringsfase. Er moet veel worden ingevoerd in de database, dus als dit iets voor u is...
- We starten na enige voorbereidingstijd met het project Oog op Oirschot 2.0, de update van de Canon van Oirschot volgens een vernieuwend concept. We zoeken nog schrijvers en illustratoren die de nieuwe Canon mee vorm willen geven.
- Met het RHCe starten we binnenkort een project om de schepenprotocollen van Oirschot toegankelijk te maken. Dus hebt u tijd om een paar uur per week in Eindhoven om scanactiviteiten te verrichten...
- Ook voor het scannen en inventariseren van onze bidprentjes op de website kunnen we altijd mensen gebruiken.
- We willen tenslotte ook heel graag in Oirschot een keer een archeologisch graafweekend organiseren. Daarvoor hebben wij contact met CARE, het project dat in verschillende plaatsen in onze streek (waaronder Best, Boxtel en Liempde) dit soort activiteiten organiseert. Wilt u meehelpen?
- Als (een van) deze activiteiten u enthousiast hebben gemaakt nodigen wij u graag uit om contact op te nemen. Het is een manier om gelukkiger te worden!

Met vriendelijke groet,
Anton Neggens, voorzitter heemkundekring

Mededeling bestuur over Statutenwijziging

In 2020 werd door de ledenvergadering een statutenwijziging aangenomen. U weet nog wel: dat ging in twee etappes. Bij de reguliere ledenvergadering waren statutair te weinig mensen aanwezig om een formeel besluit te nemen, en dus werd bij de eerstvolgende lezing aan de aanwezige leden nogmaals instemming gevraagd. Maar ja, toen kwam corona... en om die reden werd de formele wijziging van de statuten bij de notaris steeds uitgesteld.

In de tussentijd is de wetgeving voor verenigingen op een aantal punten gewijzigd. Zo is er nieuwe Europese regelgeving ter voorkoming van fraude, en is er een nieuwe wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) van kracht geworden, en dat betekent dat we de nieuwe statuten (die nog niet formeel waren bevestigd) nogmaals aan de notaris moesten voorleggen. De wijzigingsvoorstellen die dat opleverde zijn weliswaar inhoudelijk niet zo heel erg interessant, maar leiden er wel toe dat wij op de komende ledenvergadering van 30 maart opnieuw gewijzigde statuten ter instemming aan de leden voorleggen.

Het ligt voor de hand dat er tijdens de vergadering wederom niet voldaan kan worden aan de geldende eisen voor statutenwijziging, en dat we dus een volgende (extra) ledenvergadering zullen moeten uitschrijven voor de eerst volgende ledenbijeenkomst (de lezing van Ad van Zelst over de Auto van mijn opa op 22 april) voordat we de nieuwe statuten bij de notaris kunnen laten verlijden.

Indien u (alvast) de nieuwe statuten wilt inzien kunt u contact opnemen met het secretariaat, die u een exemplaar van de gewijzigde statuten zal toesturen. Als u daar vragen over heeft kunt u contact opnemen met de voorzitter.

Namens het bestuur van de heemkundekring

Cursus Stamboomonderzoek voor beginners

In april start in het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven (RHCE) een nieuwe cursus stamboomonderzoek voor beginners. De cursus, een samenwerking tussen de Volksuniversiteit Eindhoven, NGV Afdeling Kempen- en Peelland en het RHCE is bedoeld voor beginnende stamboomonderzoekers en degenen die al ooit met hun onderzoek begonnen zijn en dat opnieuw willen oppakken.

In vijf cursusavonden komen alle aspecten van stamboomonderzoek aan de orde, zoals: hoe begin je, wat zijn de primaire bronnen, welk computerprogramma kun je gebruiken, en hoe zoek je als je al wat verder bent, naar aanvullende gegevens in de schepenprotocollen en notariële archieven. De docent is Anton Neggens.

Voor meer informatie en aanmeldingen zie de website van de Volksuniversiteit:

<https://www.vu-eindhoven.nl/lijst-nieuw-aanbod/overzicht-nieuw-aanbod/stamboomonderzoek-voor-beginners>

Uitgaven en mededelingen

1) Onze heemkundekring heeft een facebookaccount. U kunt ons vinden op:

2) Nieuws over de heemkundekring kunt u vinden op de website via deze link:

www.deheerlijkheidoirschot.nl

3) 14 februari as. organiseert erfgoedvereniging Dye van Best samen met IVN de lezing "De Dommel en het Dommeldal" door Sjors van de Greef, docent aardrijkskunde aan het Maurick College in Vught. Meer informatie vindt u op: www.dyevanbest.nl. Opgeven kan via het secretariaat: tel. 0499-373440 of per mail: secretariaatdvh@gmail.com

4) Dinsdag 14 februari as. organiseert Brabanders en hun Taal een online workshop met schrijver en theatermaker Jacques van Gerven over het schrijven van korte verhalen in dialect. De bijeenkomst is in Microsoft Teams van 19.30 tot 20.30 uur en wordt gepresenteerd door Jos Swanenberg. Aanmelden via een mail naar: heleenregenspurg@erfgoedbrabant.nl of bel : 06 52 78 93 96.

5) Interesse in de vrouwen in de Nederlandse archeologie? Klik dan op de volgende link om het opniestuk van archeologe Annemarie Luksen-Ijtsma hierover te lezen:

► [Waar zijn de vrouwen in de Nederlandse archeologie?](#)

Erfgoedcentrum De Ravenpoort

De Heemkamer is na een korte stop vanwege de feestdagen weer geopend!
Iedere maandag kunt u hier van 18.30 tot 21 uur terecht.

U kunt ook op afspraak in de Heemkamer terecht via een mailtje aan het secretariaat.

Daarnaast is de heemkamer als proef ook overdag geopend.

Iedere 2^e woensdag van de maand kunt u er van 10.30 tot 12 uur terecht.

Woensdagochtend 8 februari a.s. is de eerstvolgende keer en daarna op 8 maart a.s.

Er blijft behoefte aan gastheren en gastvrouwen, die de bezoekende leden willen ontvangen. Mocht u geïnteresseerd zijn in dit leuke werk, neem dan contact op met Marina Pasmans. Ook mensen die een poetskarweitje op zich willen nemen kunnen dit aan Marina doorgeven. Dat kan via mail: marinapasmans@hotmail.com (of telefonisch: 06-2072104).

Activiteitenkalender 1e helft 2023

(Let op: Tussentijdse wijzigingen zijn mogelijk!)

Donderdag 16 februari 2023	Lezing: Een galerij van dokters. Locatie: Café het Vrijthof, Oirschot
Dinsdag 14 maart 2023	Lezing: De vrouwen van Napoleon. Locatie: Restaurant De Beurs, Oirschot
Donderdag 30 maart 2023	Jaarvergadering Locatie: Café het Vrijthof, Oirschot
Zaterdag 1 april 2023	Excursie (voorheen kleine studiereis) Locatie: Tilburg
Zaterdagmiddag 22 april 2023	Lezing: De auto van mijn opa. Locatie: Restaurant De Beurs, Oirschot